

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII DLA KLASY V.

I SEMESTR

Na ocenę celujący. Wiadomości i umiejętności wymagane na stopień bardzo dobry, a ponadto:

- analizuje proste teksty źródłowe,
- pisze relacje z jednego dnia przeżytego w mieście starożytnym,
- samodzielnie poszukuje informacji na temat sposobu prowadzenia walk przez Greków i Rzymian,
- dostrzega artystyczne piękno mitów,
- wskazuje pozostałości kultury żydowskiej w swoim regionie,
- opowiada (barwnie) wybrany mit,
- w oparciu o przykłady umie podać, jaka jest współczesna rola mitu,
- dostrzega różnice i podobieństwa między demokracją współczesną a antyczną,
- rozumie znaczenie prawa w życiu społeczeństw starożytnych i współczesnych,
- wyszukuje przykłady świadczące o obecności greki i łaciny we współczesnym świecie,
- wyszuka przykłady o doskonałości prawa rzymskiego,
- wykonuje album „Zabytki architektury starożytnej”.

Na ocenę bardzo dobry. Wiadomości i umiejętności wymagane na stopień dobry, a ponadto:

- stosuje uzyskaną wiedzę do współczesności poprzez przykłady,
- zna rolę armii w życiu imperium rzymskiego i w starożytnej Grecji,
- rozumie wyrażenie „wszystkie drogi prowadzą do Rzymu”,
- dostrzega różnice w życiu mieszkańców cywilizacji starożytnych,
- rozumie zasadnicze różnice w sytuacji dzieci i kobiet w poszczególnych państwach dawniej a dziś,
- dostrzega zróżnicowanie społeczeństw starożytnych,
- umie określić rolę miast starożytnych i dostrzec różnice między miastem starożytnym a współczesnym,
- potrafi zainscenizować scenkę przedstawiającą epizod z życia codziennego,
- przedstawia różnice w sposobie wychowania, nauczania w państwach starożytnych,
- ocenia równe metody wychowawcze w starożytności,

- zna treści wybranych mitów,
- odróżnia rzeczywistość mitologiczną od historycznej,
- wymienia przyczyny rozproszenia Żydów po świecie,
- rozróżnia budowle architektury starożytnej,
- umie wymienić główne osiągnięcia nauk,
- zna postaci: Fidiasz, Sokrates, Arystoteles, Platon, Aleksander Wielki,
- rozumie pojęcia: filozofia, kodeks,
- dostrzega różnice między różnymi formami sprawowania władzy (republika, demokracja, władza despotyczna),
- dostrzega znaczenie pisma w życiu ludzi i rozwoju cywilizacji,
- umie omówić rolę, jaką pełniły poszczególne instytucje państwowe,
- podaje przykłady stosowania w najbliższym otoczeniu procedur demokratycznych (samorząd szkolny),
- wskazuje na mapie Olimpię, zasięg terytorialny imperium rzymskiego, zasięg języka

łacińskiego i greckiego,

- samodzielnie ocenia i określa wkład starożytnych w postęp cywilizacji,
- potrafi dostrzec wynalazki ludów starożytnych we współczesnym świecie,
- dostrzega naśladownictwo wzorów antycznych w późniejszych architekturach.

Na ocenę dobry. Wiadomości i umiejętności wymagane na stopień dostateczny, a ponadto:

- dostrzega wzajemne związki między różnymi składnikami cywilizacji,
- dostrzega dysproporcje czasowe,
- dostrzega podobieństwa i różnice w warunkach kształtujących powstanie państw,
- wymienia w kolejności główne epoki oraz oblicza w przybliżeniu czas ich trwania,
- umie określić, które cywilizacje powstały wcześniej, a które później,

- zna materiały, z których budowano,
- zna obyczaje związane z życiem codziennym (rodzina, nauka, religia, praca),
- zna pojęcia: niewolnik, niewolnictwo, gladiator, amfiteatr, ONZ, korsarz,
- dostrzega wpływ warunków naturalnych na zajęcia ludności,
- rozumie rolę morza w życiu ludów starożytnych,
- rozumie rolę edukacji w życiu starożytnych społeczeństw,
- rozumie przyczyny powstań niewolników w Rzymie,
- umie scharakteryzować rodzaje prac, technik rolnych oraz upraw w Egipcie i Mezopotamii,
- charakteryzuje osiągnięcia w zakresie techniki budowy dróg,
- umie opowiedzieć o rozrywkach ludów starożytnych,
- zna tytuły utworów Homera i Wergiliusza oraz ich głównych bohaterów,
- rozumie, dlaczego mieszkańcy Egiptu i Mezopotamii oddawali cześć siłom przyrody,
- dostrzega różnice między religią Starożytnego Wschodu a Grecją i Rzymem,
- rozumie znaczenie nauki Chrystusa i jego uczniów dla powstania chrześcijaństwa,
- dostrzega związek między judaizmem a chrześcijaństwem,
- rozpoznaje budowle (świątynie) oraz opisuje je,
- umie przypisać bogom ich atrybuty i dziedzinę życia,
- zna różne rodzaje pisma,
- rozumie pojęcia: łuk triumfalny, języki romańskie,
- rozumie wkład ludów starożytnych w rozwój cywilizacji,
- potrafi operować poznanymi pojęciami,
- wskazuje różnice i podobieństwa między igrzyskami starożytnymi a współczesnymi.

Na ocenę dostateczny. Wiadomości i umiejętności wymagane na stopień dopuszczający, a ponadto:

- wie, jakie czynności decydują o narodzinach cywilizacji,
- zna cywilizacje starożytne (Egipt, Mezopotamia, Fenicja, Palestyna, Grecja, Rzym),
- zna rolę, jaką odgrywały rzeki w istnieniu państw starożytnych,
- rozumie, dlaczego dzieje ludzkości dzielą się na epoki,
- rozumie różnice między prahistorią a historią,
- dostrzega związki między środowiskiem naturalnym a rozwojem form państwowych,
- umie wyjaśnić pojęcie: cywilizacja,
- dzieli czynniki cywilizacji na materialne i duchowe,
- zna techniki uprawy roli w Egipcie i Mezopotamii,
- wie, jakie były podstawowe narzędzia stosowane w uprawie,

- wie, co to był system nawadniania,
  - zna rolę komunikacji w życiu starożytnych państw,
  - wie, jak wyglądały stroje cywilizacji starożytnych,
  - pamięta, co to były: mumia, balsamowanie, sarkofag, faraon, toga,
  - wie, kim był Spartakus,
  - rozumie pojęcia: agora, akwedukt, forum, termy, Akropol,
  - dostrzega rolę wielkich rzek,
-
- zaznacza na osi czasu okres świetności Babilonu, Aten, Rzymu,
  - potrafi wskazać źródło pochodzenia niewolników i wykonywane przez nich prace,
  - rozumie pojęcia: sfinks, piramida, kapłan, wyrocznia, mit, Biblia, Stary i Nowy Testament, pogaństwo, judaizm, monoteizm, politeizm,
  - rozumie rolę kapłanów,
  - rozumie rolę mitów w życiu Greków,
  - potrafi opowiedzieć o wierzeniach mieszkańców starożytnych państw,
  - opowiada o wyobrażeniach bogów,
  - wskazuje na mapie Troję, Olimp, Palestynę,
  - wyjaśnia różnicę między politeizmem a monoteizmem,
  - wyjaśnia przyczyny rozszerzania się chrześcijaństwa,
  - wyjaśnia, co odróżniało chrześcijan od innych religii,
  - rozumie pojęcia: władza despotyczna, obywatel, Zgromadzenie Ludowe, republika, konsul, senat, trybun ludowy, cesarz, legion kolumna, kolumna, porządek architektoniczny, antyk, płaskorzeźba,
  - potrafi zaznaczyć na taśmie czasu: pierwsze igrzyska, powstanie teatru,
  - bierze aktywny udział w dramacie na dany temat.

Na ocenę dopuszczający. Uczeń opanował minimum wiadomości programowych z zakresu nauczania historii przewidzianego dla klasy piątej:

- uczeń rozumie, co oznacza rok, wiek, tysiąclecie, nasza era, przed naszą erą, prehistoria, epoka, chronologia, cywilizacja,
  - umie wskazać na mapie położenie cywilizacji starożytnych,
  - umie wyjaśnić istotę podziału na lata naszej ery i przed naszą erą,
  - zna nazwy głównych rzek cywilizacji rolniczych (Tygrys, Eufkrat, Nil),
  - zna rodzaje zajęć ludności miast starożytnych,
  - potrafi zaznaczyć na osi czasu wiek powstania cywilizacji starożytnych,
  - umie wskazać na mapie wielkie rzeki (Eufkrat, Tygrys, Nil),
  - zna imiona najważniejszych bogów i bóstw,
  - zna postaci: Mojżesz, Jezus, Konstanty Wielki,
  - zaznacza na taśmie czasu narodziny Chrystusa,
  - zna datę 776 r. p.n.e.,
  - zna konkurencje, które wchodziły w skład pięcioboju,
-
- rozumie pojęcia: demokracja, miasto-państwo, rzeczpospolita, tragedia-komedia, igrzyska, olimpiada, cyrk.

Na ocenę niedostateczny:

- nie opanował wiadomości i umiejętności określonych przez podstawę programową, a braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy,

- nie jest w stanie rozwiązać zadania o niewielkim stopniu trudności,
- odmawia wykonania zadania, nie próbuje, nie stara się.

II SEMESTR

Na ocenę celujący. Wiadomości i umiejętności wymagane na stopień bardzo dobry, a ponadto:

- interpretuje fragmenty kroniki Galla Anonima, krytycznie odnieść się do polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego poprzez wyjaśnienie, w jaki sposób ekspansjonistyczna polityka zaszkodziła krajowi,
- odszukuje informacje na temat innych misjonarzy, rejonów ich działania, wskazuje na mapie trasy ich wypraw misyjnych,
- wykrywa i ocenia podobieństwa i różnice między katolicyzmem a prawosławiem, między chrześcijaństwem a islamem,
- samodzielnie poszukuje podstawowych wiadomości o pierwszym polskim uniwersytecie
- posługuje się i analizuje herbarze,
- zaznacza różnice między sztuką średniowieczną a współczesną,
- dostrzega we współczesnej architekturze miast elementy (struktury) stylu gotyckiego i romańskiego,
- wskazuje różnice prawne pomiędzy stanami.

Na ocenę bardzo dobry. Wiadomości i umiejętności wymagane na stopień dobry, a ponadto:

- rozumie, że przejście z jednej epoki w drugą dokonuje się stopniowo,
- wskazuje, co z dorobku monarchii karolińskiej przyjęła średniowieczna Europa, w tym również Polska,
- wskazuje na mapie pierwotne siedziby Słowian oraz podaje, do której grupy zaliczają się plemiona polskie,
- sprawnie posługuje się poznanymi pojęciami w sytuacjach problemowych,
- potrafi porównać monarchię Karola Wielkiego z monarchią pierwszych Piastów,
- ilustruje, że proces chrystianizacji odbywał się przez dłuższy czas i dokonuje się nadal,
- wskazuje na mapie rejony, w których zdobyło przewagę prawosławie oraz określa, jakie kraje leżą obecnie na tym terenie,
- wskazuje na mapie kraje opanowane przez wyznawców islamu, tereny, o które toczyły się walki w czasie wypraw krzyżowych,
- wyjaśnia współczesne stosunki między katolicyzmem i prawosławiem,
- ocenia akcję misyjną (i rezultaty) św. Wojciecha,
- ocenia przyczyny, skutki i znaczenie wypraw krzyżowych,
- rysuje charakterystyczne detale sztuki romańskiej i gotyckiej,
- porównuje kroniki z rocznikiem,
- porównuje kształcenie w średniowieczu do kształcenia współczesnego,
- ocenia wpływ kultury rycerskiej na kulturę szlachecką (herby, obyczaje),
- wyjaśnia znaczenie cechów w dziedzinie religijnej, społecznej, militarnej,
- objaśnia, na czym polegała nierówność w stosunkach między ludźmi epoki średniowiecza,
- analizuje proces zakładania wsi,
- dowodzi, jaki postęp dokonał się w rolnictwie od średniowiecza do współczesności,
- wskazuje w swojej najbliższej okolicy ślady osadnictwa średniowiecznego w postaci nazw

miejsowości,

- wykrywa elementy tradycji rzemieślniczych we współczesnym życiu miasta.

Na ocenę dobry. Wiadomości i umiejętności wymagane na stopień dostateczny, a ponadto:

- wymienia współczesne państwa europejskie, w których większość ludności stanowią Słowianie,

- wylicza spadkobierców Karola Wielkiego,

- wymienia korzyści płynące z przyjęcia chrześcijaństwa

- wie, jaki istniał związek między monarchią a papieżem

- wie, dlaczego rozpadła się monarchia Karola Wielkiego,

- wyjaśnia znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla umocnienia państwa polskiego,

- zaznacza na taśmie chronologicznej daty omawianych wydarzeń,

umie przeanalizować przyczyny rozpadu monarchii Karola Wielkiego,

- umie ocenić znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego,

- rozumie pojęcia: chrystianizacja, obyczaj, obrzęd, papież, katolicyzm, relikwia, prawosławie, cerkiew, patriarcha, muzułmanin, islam, krzyżowiec, wyprawa krzyżowa, Koran, meczet, jałmużna,

- wyjaśnia, na czym polegała rola papieża w średniowieczu i obecnie,

- ilustruje przebieg wypraw krzyżowych,

- wymienia Jana Gutenberga i dziejopisarzy: Jana Długosza, Wincentego Kadłubka

- rozróżnia style: romański, gotycki,

- ilustruje obyczaje i zwyczaje stanów społecznych,

- wyjaśnia, jak powstał stan szlachecki,

- wyjaśnia opis drogi od ucznia do mistrza,

- rysuje schemat przedstawiający hierarchię społeczeństwa średniowiecznego

- porównuje sposób zdobywania zawodu w średniowieczu ze współczesnością,

- porównuje życie w średniowiecznym mieście ze współczesności,

- dostrzega różnice między handlem średniowiecznym a współczesnym,

- wyjaśnia przyczyny częstych klęsk (epidemie).

Na ocenę dostateczny. Wiadomości i umiejętności wymagane na stopień dopuszczający, a ponadto:

- wylicza plemiona słowiańskie, polskie,

- pamięta daty: 395 r., 476 r., 1453 r.,

- rozumie pojęcia: barbarzyńca, monarchia, plemię, misja, pogaństwo, chrystianizacja, herezja, kryzys, upadek, cesarz, cesarstwo,

- wie, w jaki sposób powstały pierwsze państwa słowiańskie,

- określa skutki najazdów barbarzyńskich,

- zna postaci: Mahomet, Allah, Bolesław Krzywousty, Konrad Mazowiecki, Jadwiga, Władysław Jagiełło,

- wyjaśnia, na czym polegała chrystianizacja, kto zajmował się krzewieniem chrześcijaństwa?

- gromadzi informacje na temat św. Wojciecha, opowiada o jego życiu i czynach,

- rozumie pojęcia: budownictwo sakralne i świeckie, styl romański, gotycki, witraż, rozeta,

kopuła, sklepienie, łuk, uniwersytet, rektor, żak, klasztor, teologia, wydział, filozofia,

dziejopisarstwo (roczniki, kroniki, żywoty świętych), kultura łacińska, szlachta, herby, stany

społeczne, dwór, zamek, turniej, pasowanie na rycerza, cech, eksponat, katedra, pergamin,

- ilustruje, jak powstało miasto, jak ono wyglądało,
- opowiedz, jak wyglądała nauka na uniwersytecie,
- przedstawia wybrane elementy kultury dworskiej,
- wskazuje na mapie największe średniowieczne miasta i uniwersytety
- wylicza narzędzia uprawy ziemi w średniowieczu,
- rozumie pojęcia: stan, senior, wasal, trójpolówka, pańszczyzna, czynsz, rzemiosło, cech, czeladnik, epidemia, mistrz, targ, jarmark, rynek, przywilej, lokacja, sołtys, wolnizna, wymiana handlowa, sukiennice, wyjaśnia, co to jest podział stanowy,
- ilustruje życie wsi średniowiecznej,
- opisuje rolę sołtysa w średniowieczu,
- wyjaśnia znaczenie wymiany handlowej w średniowieczu,
- wskazuje na mapie główne szlaki handlowe w średniowiecznej Europie.

Na ocenę dopuszczający. Uczeń opanował minimum wiadomości programowych z zakresu nauczania historii przewidzianego dla klasy piątej:

- wskazuje na mapie obszar podzielonego cesarstwa oraz ich stolice,
- wskazuje na mapie obszar monarchii Karola Wielkiego oraz państw powstałych z jego podziału,
- wskazuje pierwsze plemiona polskie,
- zna daty: 622, 966, 1000, 1025, 1138, 1320, 1364, 1385, 1410, 1466,
- wskazuje na mapie Mekkę, Medynę, Gniezno, Kraków,
- zna znacznie daty: 1364 r.,
- wymienia różne rodzaje rzemiosł w średniowieczu,
- opowiada o życiu ludzi w średniowieczu,
- opowiada o sposobach uprawy w średniowieczu.

Na ocenę niedostateczny:

- uczeń nie opanował wiadomości programowych przewidzianych zakresem nauczania historii w kl. IV,
- nie jest w stanie wykonać ćwiczeń o niewielkim stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela,
- zaniedbuje prace domowe, zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń – wykazuje lekceważący stosunek wobec przedmiotu.